

M. A. Castrénin seura

Jäsentiedote 4 / 2025

Syksyn lukupiirit	2
Tulossa keväällä	3
Vasili Pektejev in Memoriam	5
Millä sivulla olet	6
Hyvää Joulua!	7
Yhteystiedot	8

Virolaisen kulttuurin festivaali

MARTIN MARKKINAT

15.–16.11.2025

Kaapelitehdas, Tallberginkatu 1, Helsinki

Suomen suurin Viro-tapahtuma toteutuu nyt historiallisesti 40. kerran. Martin markkinoilla on tuttuun tapaan laaja kattaus virolaista designia, ruokaa, käsitöitä ja matkailumahdollisuuksia. Kulttuuriohjelman kautta päästään tänä vuonna tutustumaan erityisesti virolaiseen kirjallisuuteen, mutta myös yhteiskuntaan, musiikkiin ja tanssiin.

Merkkipaalun kunniaksi sisarseurat M. A. Castrénin seura ja Fenno-Ugria Asutus tekevät markkinoilla kulttuuriyhteistyötään tunnetuksi yhteisen pöydän ääressä. Tarjolla on historian havinaa ja aivan uusia tuulia!

Martin markkinat järjestää Suomen vanhin ja suurin Viro-seura Tuglas-seura. Tuglas-seura yhdistää yli 3 000 eteläisestä naapurimaastamme kiinnostunutta ja sieltä Suomeen muuttanutta jäsentä.

Seura on tehnyt vuodesta 1982 alkaen monipuolista työtä Viron kulttuurin, kielen ja yhteiskunnan tunnetuksi tekemiseksi Suomessa. Seura on rakentanut Suomen siltaa myös toiseen suuntaan ja ollut mukana kaikessa mahdollisessa suomalais-virolaisessa kulttuuriyhteistyössä.

Tervetuloa Martin markkinoille!

www.tuglas.fi

www.martinmarkkinat.fi

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100064840264154>

SYKSYN LUKUPIIRIT KASARMITORIN REUNALLA

Lukupiirit ovat maksuttomia ja kaikille avoimia - osallistuminen ei edellytä kirjan lukemista, voi tulla myös kuuntelemaan tai keskustelemaan!

Torstaina 13.11. klo 17.00 on vuorossa saamen lukupiiri professori Veli-Pekka Lehtolan johdolla.

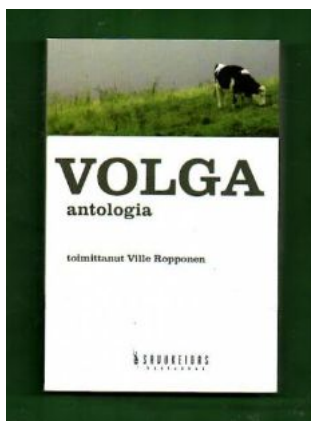
Veli-Pekka Lehtola: *Kenen maa, kenen ääni? – Saamelaisten ja suomalaisten suhteet esihistoriasta nykypäivään. 470 s. Myös E-kirja ja äänikirja. Gaudeamus, 2025.*

Kenen maa, kenen ääni valottaa kahden sukulaiskieltä puhuvan väestön rinnakkaineloa esihistoriasta nykypäivään. Teos nostaa etualalle saamelaisten aktiiviset suhteet suomalaisiin ja valtioon niin Ruotsin ja Venäjän alaisuudessa kuin itsenäistymisen jälkeen. Erityisesti tarkastellaan 1900-luvun lopun etnopolitiittisen liikkeen nousua. Teos tuo esiin saamelaisten oman poliittisen toiminnan. Se kartoittaa myös saamelaiskuvan kehitystä kansantarinoista puolitiiteellisiin näkemyksiin ja populaarimedian stereotyyppioihin. Teos auttaa ymmärtämään saamelaisen yhteiskunnan kipukoh-
tia, jotka voi nähdä pitkinä historiallisina jatkumoina.

Tiistaina 18.11.2025 klo 17.00 on ersän lukupiiri yliopistotutkija Jack Rueterin johdolla: Raija Bartensin suomentama *Mastorava* ja *Volga-antologian* Mordva-osuus.

Mastorava – Maaemo. A. M. Šaronov kokosi mordvalaisten kansalliseepoksen vuonna 1994 ersäläisten ja mokšalaisten muinaisajan myyttien, eppisten ja rituaaleihin liittyvien laulujen, heroisten kertomusten ja satujen pohjalta, kirjoitustyön alkaessa jo 1970-luvulla. Teoksen valmistelussa hän käytti myös muiden folklorenkerääjien kuten **Heikki Paasosen** materiaaleja. Vuonna 2001 teoksesta saatiin mokšamordvankielinen laitos **M. Moisejevin** kääntämänä. Teos sai ensimmäisen M. A. Castrénin seuran kirjallisuuspalkinnon vuonna 1997. **Raija Bartensin** suomennos on luettavissa M. A. Castrénin seuran kotisivun www.macastren.fi Kaunokirjallisuutta-osiossa.

Volga-antologia. Toim. Ville Ropponen. Savukeidas kustannus. ISBN 978-952-5500-75-2. Tallinna, 2010.

Antologiaan on koottu neljäntoista nykykirjailijan esseitä, novelleja, runoja sekä romaanikatkelmakin Marista, Mordvasta ja Udmurtiasta, ja se juhlisti Oulussa vuonna 2010 pidettyä suomalais-ugrialaisten kirjallisuksien kansainvälistä konferenssia *Kirjallisuus käännekohdassa*. Mordvalaisten kirjailijoiden käännöksiä on neljältä kirjailijalta: **Petrjan Andju** (suom. **Natalia Devjatkina**), **Mihail Bryžinski** (suom. Jack Rueter ja **Hannu Oittinen**), **Ljudmila Rjabova** (suom. **Natalia Devjatkina**) ja **Sergei Zavjalov** (suom. **Jukka Mallinen**).

Tieteiden yö on tieteen oma kaupunkitapahtuma Helsingissä. Vuosittain tammikuussa järjestettävää tapahtumaa vietetään seuraavan kerran torstaina 22.1.2026. Kirjava ohjelmanjärjestäjien joukko takaa sen, että illan ja yön aikana päästään nauttimaan niin mukaansatempaavista luennoista kuin oivaltamisesta itse tekemällä. Kaikkiin Tieteiden yön tapahtumiin on vapaa pääsy.

Tieteiden yön toteutuksesta vastaa Tieteellisten seurain valtuuskunta.

M. A. Castrénin seura on mukana Tieteiden yössä tälläkin kertaa – ensi vuonna yö osuu jopa seuran perustamispäiväksi! Ohjelma ilmoitetaan myöhemmin.

www.tieteidenyo.fi

HELSINGIN YLIOPISTON SUOMEN KIELEN PROFESSUURI 175 VUOTTA

Kuva: Historian kuvakokoelmat, Museovirasto, 1800-luvun loppupuoli.

Yliopisto oli perustettu vuonna 1640 Kuninkaallisena Turun Akatemiana, joka nimi vaihtui vuonna 1809 Keisarilliseksi Turun Akatemiaksi. Turun palon jälkeen vuonna 1828 yliopisto siirrettiin Helsinkiin ja nimi muuttui Suomen Keisarilliseksi Aleksanterin yliopistoksi. Helsingin yliopisto siitä tuli 1919.

Suomen kieli kuuluu nykyään Suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kulttuurien tutkimuksen alle: suomen kieltä tutkitaan äidinkielenä ja toisena kielenä sukukieltensä ja muiden maailmankielten joukossa.

Suomen kielen professuuri perustettiin vuonna 1850. Ensimmäisenä suomen kielen professoreina toimi **Matias Aleksanteri Castrén** vuosina 1851–1852, hänen jälkeensä virkaan astui **Elias Lönnrot**.

Kotikielen Seura viettää 150-vuotisjuhlaa 14.3.2026, jolloin juhlitaan myös 175-vuotiasta professuuria.

Kuva: Suomen Metsästysmuseon valokuva-arkisto

SUOMEN METSÄSTYSMUSEON ENSI VUODEN PÄÄNÄYTTELY POHJOISTEN METSIEN KANSAT

Suomen Metsästysmuseossa avautuu toukokuussa 2026 Viron kansallismuseon tuottama näyttely Pohjoisten metsien kansat. Näyttely avaa kiehtovan näkymän suomalais-ugrilaisten kansojen maailmaan, jossa metsästys on ollut elinehto, elämäntapa ja henkisen perinnön ydin. Virolainen folkloristi **Oskar Loorits** on todennut, että suomalais-ugrilaiset kansat eivät ole meren tai vuoren kansoja, vaan he ovat pohjoisten metsien lapsia. Metsä ei ole vain elinympäristö, vaan tila, jossa ihminen ja luonto elävät tasapainossa. Metsästys on syvästi sidoksissa etnisen identiteetin ja omakuvan rakentumiseen – nimitys ”metsän kansa” kuvastaa yhä luonteenomaisesti monia suomalais-ugrilaisia kansoja.

Näyttelyn esineet, valokuvat ja arkistoaineistot kertovat metsästäjän roolista luonnon ja yhteisön välittäjänä. Näyttely yhdistää perinteisen kulttuurin nykyajan näkökulmiin ja kertoo, miten metsästys heijastaa identiteettiä, moraalialueita ja ekologisia ymmärryksiä.

Suomen Metsästysmuseon ja Viron kansallismuseon yhteistyö alkoi jo lähes kaksi vuotta sitten ja tuloksena on näyttely, joka luo vankan perustan museoiden väliselle yhteistyölle sekä kokemusten ja tutkimuskäytäntöjen jakamiselle.

Pohjoisten metsien kansat -näyttely on esillä Suomen Metsästysmuseossa 20.5.2026–28.2.2027.

Yhteistyössä: Viron Helsingin suurlähetystö

Näyttelyn kuraattorit: **Svetlana Karm**, **Piret Koosa** / Viron kansallismuseo, Tartto, konsultti: **Art Leete** / Tarton yliopisto, suunnittelu/arkkitehtuuri/graafinen suunnittelu: Kosmos.

Lisätietoa: <https://www.facebook.com/Suomen.Metsastysmuseo>

*M. A. Castrénin seura suunnittelee jäsenmatkan järjestämistä näyttelyyn
syksyllä 2026 – pysykää kuulolla!*

MARILAISEN NÄYTTÄMÖTAITEEN VOIMAHAHMO

Ohjaaja **Vasili Aleksandrovitš Pektejev** kuoli 71-vuotiaana 10. lokakuuta 2025 Joškar-Olassa. Hän oli syntynyt Marin tasavallan Morkin piirissä 23. tammikuuta 1954.

Kyläkoulun käytyään Pektejev hakeutui tasavallan pääkaupunkiin Joškar-Olaan. Hän työskenteli siellä teatterin näyttämöavustajana sekä harjoitti opintoja pedagogisessa instituutissa.

Nuorukaisen näyttämöllinen lahjakkuus ei jäänyt huomaamatta. 1970-luvun puolivälissä hänelle avautui pääsy Leningradin teatteri-instituuttiin, jonka ohjaajalinjalta hän valmistui vuonna 1980. Tämän jälkeen hän palasi Marin kansallisteatteriin, edeten ohjaajasta teatterin taiteelliseksi johtajaksi. Tässä tehtävässä Pektejev toimi vuoteen 2002. Tuolloin teatterin ohjelmiston kuului jo nelisenkymmentä hänen ohjaustaan, pääasiassa marilaista dramaturgiaa.

Kansallisen kulttuurin ammattilaisena Pektejev oli mukana perestroikan myötä nousseessa kansallisen elvytyksen liikkeessä, joka pyrki mm. kansainvälisten suomalais-ugrilaiden yhteyksien avaamiseen. Hän kuului nelihenkiseen marilaiseen kulttuurivaltuuskuntaan joka tämän toimintalinjan käynnistämiseksi vieraili Suomessa keväällä 1990.

Suomen ja Marinmaan väliset teatterialan kontaktit alkoivat: Marin kansallisteatteri vieraili Suomessa ja Joškar-Olan näyttämöllä sai ensi-iltansa **Paavo Liskin** ohjauksena *Kalevala*. Pektejevin aloitteesta syntyi myös laajempi suomalais-ugrilainen teatterialan yhteistyökuvio: noin kahden vuoden välein järjestettävä *Majatul*-teatterifestivaali, joka kokoaa yhteen teattereja Venäjän suomalais-ugrilaisilta alueilta, Suomesta, Unkarista ja Virosta.

Pektejevin näkyvin kausi kansallisessa liikkeessä ajoittui vuosiin 1996–2000, jolloin hän johti Yleismarilaista yhteiskunnallista neuvostoa. Marin tasavallassa tapahtuneen vallanvaihdoksen johdosta yhteiskunnallisesta aktiivisuudesta kehkeytyi ylikäymätön rasite. Pektejev joutui vuonna 2002 väistymään paikaltaan ja työtilaisuudet tasavallassa loppuivat.

Uudessa tilanteessa Pektejev teki freelancer-pohjalta ohjauksia Venäjän eri alueilla sekä toimi näyttelijänä. Hän myös kirjoitti runoja ja lauloi niihin tehtyjä sävelmiä.

Kiertolaiselämä päättyi vuonna 2018: Pektejev sai kutsun Marin kansallisteatteriin, jälleen taiteelliseksi johtajaksi. Uusi tuottelias vaihe alkoi. Pektejev ehti kolmesti isännöidä *Majatul*-festivaalia ja valmisti joukon kansallisesti merkittäviä ohjauksia. Ne heijastavat hänen syvää kiintymystään Marinmaahan ja sen asukkaisiin.

Sonja Chesnokova
Katariina Lahtonen
Seppo Lallukka

Vasili Pektejevin suomennettuja runoja kokoelmasta Uni löytyy M. A. Castrénin seuran kotisivulta Kaunokirjallisuutta-osioista. Raakakäännökset Sonja Chesnokova, runontanut Leena Laulajainen.

KATSAUS TUOREIMPIIN UNKARILAISIIN NOVELLEIHIN – MILLÄ SIVULLA OLET – NOVELLEJA UNKARISTA

Millä sivulla olet -novelliantologian perusidea on tarjota monipuolinen näkymä tuoreeseen unkarilaiseen kirjallisuuteen. Lähtökohtana oli, että lyhytproosakokoelmaan valikoidaan enintään neljä vuotta vanhoja kirjoituksia. Seitsemän hengen asiantuntijaryhmämme valikoi lähes kolmensadan novellin joukosta kirjaan päätyneet 27 novellia. Mukana on sekä tunnettuja kirjailijoita että nuoria nimiä, jotka esittäytyvät nyt ensimmäistä kertaa suomalaiselle yleisölle. Suomessa jo ennestään tuttuja kirjailijoita ovat esimerkiksi **Miklós Vámos**, **Vilmos Kondor**, **Anna Szabó T.**, **Gábor Szántó T.** ja **György Dragomán**. Tämän kirjan myötä suomalainen yleisö voi kuitenkin tutustua myös unkarilaisen kirjallisuuden nouseviin nimiin.

Samoin teos tutustuttaa myös uusiin kääntäjiin kokeneempien rinnalla. Antologian 27 novellia suomensi 20 kääntäjää. Kirja toteutettiin alkupe-
räisten suunnitelmien mukaan yhteisön

voimalla, mikä avasi monille unkaria harrastaville mahdollisuuden päästä kokeilemaan siipiään kääntäjänä. Kirjan käännösten laadusta vastasi *Mikael Agricola -palkinnon* voittanut **Outi Hassi**. Teoksen julkaisemista tuki Suomen Kulttuurirahasto Maailmankirjallisuuden suomennostuki -apurahalla. Lisäksi hankkeelle antoivat taloudellista tukea M. A. Castrénin Seura, Unkarin kulttuuri-instituutti sekä Kakkonen-Yhtiöt Oy.

Halusimme ilahduttaa lukijoita myös kuvituksilla, jotka ovat viime vuosina käyneet harvinaisiksi aikuisten kirjallisuudessa. Unkarilaisen taiteilijan **Helga Sárközi-Kovácsin** luomat kuvat tukevat vahvasti novelleja ja syventävät niiden mielenmaisemaa.

Novelliantologia ilmestyy tänä vuonna 75 vuotta täyttävän Suomi-Unkari Seuran juhluvuoden kunniaksi. Vuonna 1950 perustetun ystävyysseuran elämään on mahtunut monenlaista, ja se on vuosikymmenten varrella tarjonnut suomalaisille näkymän rautaesiripun taakse Unkariin ja unkarilaisille puolestaan yhteyden länteen. Seura tuki vuoden 1956 kansannousua keräyksin ja lahjoituksin, tarjosi sosialistiaikana unkarilaisille tilaisuuden keskustella vapaammin ystävien kanssa. Toisin, kuin muiden sosialistimaiden ystävyysseurat kokivat jäsenkatkoa järjestelmänmuutosten aikana, Suomi-Unkari Seura säilytti asemansa elinvoimaisena myös 1990-luvun murrosvaiheessa. Seuran toiminta on aina korostanut kansojen välistä ystävyyttä, poliitikasta riippumatta.

Novelliantologian myötä seura haluaa välittää monipuolisen kuvan unkarilaisesta kirjallisuudesta, sen monista äänistä ja näkökulmista. Toivomme, että lukijat saavat kirjasta uusia näkemyksiä unkarilaisten elämästä ja ajatuksista, mutta ennen kaikkea unohtumattomia lukuhetkiä ja elämyksellisiä matkoja mielikuvituksen siivin.

266 s, pehmeäkantinen. Hinta 25 €, jäsenhintaa 20 €. <https://suomiunkari.fi/kauppa/>

Hyvät jäsenet, ystävät ja yhteistyökumppanit

Lämpimät kiitokset kuluneesta vuodesta – kohdataan taas ensi vuonna.

Hyvää Uutta Vuotta 2026!

t. M. A. Castrénin seura

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!
Häid Jõule ja Õnnelikku Uut Aastat! (viro)
Ráfálaš Juovllaid ja Lihkolaš Odda Jagi! (saame)
Od ije marto! (ersämordva)
Od kiza marhta! (mokšamordva)
Šorokjol pajrem dene šokšyn salamlena! (mari)
Vyl' voön, vyl' šudön! (komi)
Vyl' aren! (udmurtti)
Kellemes Karácsonyi Ünnepekét és
Boldog Új Évet! (unkari)

JÄSENTIEDOTE JA MUU TIEDOTUS

M. A. Castrénin seura ottaa mielellään vastaan artikkeleita jäsentiedotteeseen. Kirjoittaja vastaa artikkelinsa asiasisällöstä. Kirjoituspalkkioita ei valitettavasti voida maksaa.

Jäsentiedotteet lähetetään jäsenille joko sähköpostitse tai perinteisenä paperiversiona.

Jos et ole vielä ilmoittanut, miten jäsentiedotteesi haluat jatkossa,

* lähetä sähköpostia tai

* soita tai

* lähetä kirje tai postikortti tai tule käymään.

Seuran sähköisiltä tiedotuskanavilta (FB ja Instagram) saat tietoa ajankohtaisista tapahtumista ja uutisista suomalais-ugrilaisessa maailmassa.

Liity seuran sähköpostitiedotuslistalle: [marja.lappalainen\[a\]macastren.fi](mailto:marja.lappalainen[a]macastren.fi)

M. A. CASTRÉNIN SEURA

Toiminnanjohtaja Marja Lappalainen
+358 (0)50 54 36 888
[marja.lappalainen\[a\]macastren.fi](mailto:marja.lappalainen[a]macastren.fi)
FB: M. A. Castrénin seura MAC

Pohjoinen Makasiinikatu 7 A 2, 00130 Helsinki
(ovisummeri 7 A 2)
www.macastren.fi, www.ugri.net
IG: macastren

Ajankohtaisista suomalais-ugrilaisen maailman asioista saa tietoa seuran toimistosta puhelimitse tai sähköpostitse sekä FB-sivulta. Toimisto on avoinna parhaiten virka-aikaan. Vierailun voi varmistaa sähköpostitse tai puhelimitse.

M. A. Castrénin seura on perustettu Helsingissä vuonna 1990. Se pyrkii ylläpitämään ja kehittämään yhteyksiä suomen sukukieliä puhuviin kansoihin. Seuran jäseneksi voi liittyä ilmoittamalla yhteystietonsa toimistoon puhelimitse, sähköpostitse tai postitse (kaavake kotisivulla). Jäsenmaksut ovat vuosijäseniltä 20 €, opiskelijajäseniltä 10 €, ainaisjäseniltä 200 €, yhteisöjäseniltä 100 € ja ainaisyhteisöjäseniltä 1000 €.

Hallituksen jäseniä ovat MuT **Maari Kallberg** (pj.), kirjailija **Olli Heikkonen**, toiminnanjohtaja **Sari Hyytiäinen** (Äidinkielen opettajain liitto), intendentti **Anna-Mari Immonen** (Museovirasto), väitöskirjatutkija **Tomi Koivunen** (Turun yliopisto), toimittaja **Kirsikka Moring**, kirjastonjohtaja **Ulriikka Puura** (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura), FT **Merja Salo** (vpj., Helsingin yliopisto), arkeologi **Pirjo Uino**.